СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 146. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 24 червня 1932. | VOL. XL. | No. 146. | Jersey City, N. J., Friday, June 24, 1932. | THREE CENTS.

ГУВЕР ПОДАЄ ПРАКТИЧНИЙ ПЛЯН ЗМЕНШЕННЯ ЗБРОЄННЯ

ВАШИНҐТОН. — Менше більше в тім самім часі відчитано в Женеві й у Вашинґтоні проєкт роззброєння, виготовлений президентом Гувером. І як у Женеві, так і в Вашинґтоні ота пропозиція стала відразу сензацією, бо пропонує зменшення світового зброєння на одну третину. Якби цей плян удався, то держави світа заощадилиб на протязі найближчих літ понад 10 міліярдів долярів. Злучені Держави заощадили би $2,000,000,000.

Отсе роззброєння, яке відносилосяб до армії, маринарки і літаків, було би початком економічної відбудови світа.

У своїм пляні роззброєння заявляється президент Гувер за залишення боротьби при помочі ґазів і хемікалій та за зменшення субмарин і поємности воєнних кораблів, а далі за заведення народньої міліції, себто удержування такої армії, яка потрібна для вдержання порядку. Підставою для скількости такої армії повинна бути постанова, яка зобовязує Німеччину, призначуючи їй 100,000 жовнірів на охорону 65,000,000 мешканців.

ВАШИНҐТОН СТАВИТЬСЯ ПРИХИЛЬНО ДО ПЛЯНУ ГУВЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Гуверовий плян роззброєння держано в цілковитій тайні, а коли він дійшов до відома сенаторів і інших визначних політичних діячів, то стрінувся з прихильними коментарами. Сенатор Бора назвав цей плян „джентельменським і розумним", а Робинсон, демократ, заявив, що пропозиція Гувера викаже живучість женевської конференції.

УХВАЛЕНО $500,000,000 НА РОЗБУДОВУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат ухвалив частину проєкту сенатора Ваґнера, яким призначено суму $500,000,000 на допомогу будівляній акції, а тимсамим на допомогу ліквідації безробіття. Сенатор Ля Фолет домагався призначення на ту саму ціль $5,500,000,000, але його внесок перепав.

СМИТА ВИТАЮЕЬ У ШИКАҐО ОВАЦІЙНО.

ШИКАҐО. — Тисячі привитали бувшого ґовернора Ал Смита з його приїздом на демократичну конвенцію в Шикаґо. Зараз по приїзді обступили його кореспонденти і розпитували про участь в акції недопущення до вибору ґовернора Френклина Рузвелта демократичним кандидатом на президента. На те Смит відповів, що він сам є кандидатом на президента і є зацікавлений у своїм власнім виборі. Він теж заповів, що є за демократичну плятформу, яка заявляється за знесення прогибіції.

РУЗВЕЛТ ЗАЖАДАВ ВІД ВОКЕРА ВИЯСНЕНЬ.

НЮ ЙОРК. — Ґовернор Рузвелт переслав мейорови Вокерови закиди, які предложив Сібурі від імени леґіслятурної комісії, й домагається на них відповіди.

Сібурі поставив внесення на усунення Вокера з уряду мейора.

Вокер відповість допера по повороті з демократичної конвенції. Наразі обидва, себто Сібурі й Вокер вибираються до Шикаґа й обидва замовили собі місце в тім самім шикаґовськім готелю.

ЗАГИНУЛИ 34 ОСОБИ НАСЛІДКОМ ЗЕМЛЕТРУСУ І ПРИПЛИВУ МОРЯ.

МЕКСІКО СІТИ. — Купелену місцевість Куютлен навістив землетрус, а по нім заляв місто сильний приплив моря, який потягнув за собою 34 особи, що затонули в морі.

МЕНШЕ ПОМИРАЮТЬ ВІД АЛЬКОГОЛІЗМУ.

ВАШИНҐТОН. — Цензусове Бюро подає, що в порівнанню з 1928 р. зменшилися смертні випадки в 1929 і 1930 році з 4% на 3.5%.

САМ ЗГОЛОСИВСЯ ДО ТЮРМИ ПО 21 РОКАХ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт помилував Волтера Бенінґена, котрий утік з тюрми тому 21 літ, 7 жовтня 1910 р. Його засуджено в 1908 р. на 14 літ тюрми за вимушення і побиття. Утікши з вязниці, Бенінґен вів трудяще й чесне життя, а вкінці віддався місійній роботі й тут відчув викиди совісти, наслідком чого сам зголосився до тюрми, щоби відсидіти давну кару.

ВОЄННИЙ СТАН У ЧІЛЕ.

САНТІЯҐО (Чіле). — Місто виглядає як мертве, особливо по 10 годині нічю. Навіть у день не вільно ходити купою, тільки одинцем, а найбільше по три особи. Школи позамикані. Залізниці функціонують тільки в день. Оперує ними військо. Не продають алькогольних напитків, а за найменші спротиви владі карають смертю.

ВТІКЛИ З ЧОРТІВСЬКИХ ОСТРОВІВ.

ПОРТ ОФ СПЕЙН (Трінідад). — Британський прибережний корабель „Терпон" виратував на океані 9 вязнів, що втікли з Чортівських Островів і пливали 5 днів у малім човні в розпуці, без води і їжі, заглядаючи смерти в очі.

ДО УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА

В ЦЕНТРАЛІЇ, ПА., І ОКОЛИЦІ; МЕК АДУ, ПА., І ОКОЛИЦІ; ГЕЙЗЕЛТОН, ПА., І ОКОЛИЦІ; АЛЕНТАВН, ПА., І ОКОЛИЦІ; ВИЛКС БЕРРІ, ПА., І ОКОЛИЦІ; ТА СКРЕНТОН, ПА., І ОКОЛИЦІ.

Отсим повідомляється, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

В СПРАВІ НОВОЇ РЕФОРМИ І ЗАВДАНЬ У. Н. СОЮЗА НА БУДУЧЕ

відбудуться в названих місцевостях у слідуючім порядку:

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА., В СУБОТУ, 25. ЧЕРВНЯ, В ГОД. 7.30 ВЕЧІР
В ГАЛИ ПАРАФІЯЛЬНИЙ, РІДЖ ГІЛ СТ.

МЕК АДУ, ПА., В НЕДІЛЮ, 26. ЧЕРВНЯ, В ГОД 1. ПОПОЛ.
В ГАЛИ ПАРАФІЯЛЬНИЙ, 224 ВЕСТ БЛЕЙ СТ.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА., НЕДІЛЮ, 26. ЧЕРВНЯ, В ГОД. 7.30 ВЕЧІР
В ЮНІОН ГОЛ, Н. ВАЙОМІНҐ СТ.

АЛЕНТАВН, ПА., В ПОНЕДІЛОК, 27. ЧЕРВНЯ, В ГОД. 7.30 ВЕЧІР
В ГАЛИ ПАРАФІЯЛЬНИЙ, 801 Н. ФРОНТ СТ.

ВИЛКС БЕРРІ, ПА., У ВІВТОРОК, 28. ЧЕРВНЯ, В Г. 7.30 ВЕЧІР
В ГАЛИ ПАРАФІЯЛЬНИЙ, 635 РІВЕР СТ.

СКРЕНТОН, ПА., В СЕРЕДУ, 29. ЧЕРВНЯ, В ГОД. 7.30 ВЕЧІР
В ГАЛИ ПАРАФІЯЛЬНИЙ, 540 Н. МЕЙН І ГОВЕЛ СТ.

Реферувати будуть: **д. М. Мурашко,** гол. предсідатель, і **д-р Л. Мишуга,** редактор „Свободи".

По рефератах наступлять запити, пояснення і загальна дискусія.

Проситься всіх урядників і членів з названих околиць прибути там, де кому ближче і догідніше.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІЮ.

„Українська Народня Симфонічна Оркестра" подає українську програму на стації W. R. N. Y. кождого четверга, від 9. до 9.30 вечером. Адреса для відкликів про виступи: 29 West 57th Street, New York City.

І В ДОБОРІ ПРИЯТЕЛІВ ТРЕБА БУТИ ОБЕРЕЖНИМ.

Про цю правду мав нещастя переконатися на власній шкірі якийсь Станчук у Ванкувері. За якийсь прогріх відсиджував він кару у вязниці і в ній запізнався зі співвязнем, „мистером" Вірчом, який сидів у тій самій келії. Почалася взаїмна дружба. „Відтепер ми партнери", сказав Станчук новому приятелеви. „Я навчу тебе бути ошустом і підробляти гроші".

По якімсь часі випустили на волю обох. Станчук дав свому приятелеви два фальшиві банкноти, щоб їх пустити в рух, і обіцяв ще більше. Якеж було здивування Станчука, коли він побачив на поліції, що його „приятель" — це поліцай з державної поліції. Цей гіркий досвід коштував Станчука два роки тюрми. Відтепер Станчук буде мабуть обережніший у доборі учеників і приятелів.

ЯК ЇЗДЯТЬ НА ВОЛИНІ.

На шляху між Рівним і Корцем повінь попсувала міст на Горині. Справа, як для Волині, не дуже спішна! І до останнього часу вози й автобуси перевозяться через Горинь на поромі й дальше вже їдуть собі звичайним способом, на власних колесах.

З ЦІКАВИХ ВИКОПОК.

На одній із площ у Будапешті відкопано руїни величезного староримського замку. Вчені впевняють, що згаданий замок побудував римський цісар Діоклетій у третьому віці по Хр. Відкриті руїни є найстаршою архітектонічною памяткою на Мадярщині.

ОСТЕРІГАЄ ПЛИВАКІВ.

Д-р Ернест Лайнс з Ню Йорку обчисляє, що найменше 40 процентів утоплень є спричинені надзвичайним довірям пливаків до своїх здібностей. Найбільше топиться так званих добрих пливаків.

Тому д-р Лайнс радить: Не перецінюй своєї сили, ні вміння. Не пливай в ночі, хіба з іншими. Не перепливай ріки чи озера, чи від острова до берега, як не знаєш напевно, що вся дорога вільна від вирів і крутіжів. Не ратуй потопаючих, як не вмієш добре пливати й не вчися ратувати. Коли йдеш ратувати, крикни за лодкою або що найменше за линвою. Не йди пливати скорше як дві години по їжі. Не йди далеко на глибінь у холодній воді. Не пий холодних напитків перед пливанням. Не кидай товаришів у воді й не занурюй їх, як вони не вміють добре пливати. Не нуркуй у незнаній, плиткій або скалистій воді.

ЗА ЗБЕЗЧЕЩЕННЯ МАЛОЛІТНІХ ДІВЧАТ.

Перед апеляційним судом у Львові розпочалася дводневна тайна розправа проти народнього вчителя, Францішка Гонтиля з Вари, пов. Березів, якому прокураторія закинула збезчещення 31 малолітних шкільних дівчат. Окружний суд у Сяноці увільнив був обвинуваченого від вини та кари. Наслідком відклику прокуратора справа перейшла до апеляційного суду. Обвинувачений борониться сам.

БІЙКА МІЖ ВУГЛЕКОПАМИ.

В гірничому місточку Ковлмен, в Алберті, відбувся мітінґ страйкуючих вуглекопів, на котрому прийшло до бійки між сторонниками комуністичної юнії і сторонниками юнії робітників некомуністів. Билися кріслами, кулаками і чим лиш попало. Врешті виграли некомуністи, які рішили засувати місцеву юнію і заперестати страйк.

РЕКЛЯМА В АМЕРИЦІ.

Америка — це край, де купці найкраще пізнали вартість реклями. Як виявляється зі звітів реклямового інституту, Америка видала в 1930 році на реклямy 565 міліонів долярів, з цього 206 міліонів на рекляму в часописах. Найбільші видатки на рекляму мають фабрики авт (64 міліони), тютюну (22 міліони), харчових засобів (20 міл.), радія і грамофонів (16 міліонів), фармацевтичні (13 міл.), нафтові фірми 10 міл.), фабики мила (7 міл.), врешті розмірно дуже багато залізниці (6 і пів міліона).

БАНДИТИЗМ.

До мешкання Давида Айдмана в Підбережу, пов. Долина, вломилися в ночі узброєні й замасковані бандити. Порізавши ножами Айдмана, його жінку та доньку, зрабували під загрозою зброї 300 долярів та інші річи й утікли. Поліція глядає бандитів.

АРЕШТУВАЛИ КОМУНІСТІВ.

Хотинська (Бесарабія) поліція викрила комуністичну орґанізацію. Власти перевели труси й сконфіскували більші засоби вибухових матеріялів. Арештували 60 осіб.

ПОВІСИВСЯ З НУДЬГИ.

У селі Коровії під Чернівцями повіскався 106-літній Поляк Микола Женбровський. У листі каже він, що йому вже знудилося. Вже 40 років на світі одно й те саме. Здається, кінчить він, що Бог за нього забув.

ЯРМАРОК НА ЛЮДЕЙ.

Правильно два рази в тижні відбувається в Джидда, портовому місті Абісинії, ярмарок. Але, як на 20 вік, цей ярмарок є досить дивний: продається людей; можна купити мущин, жінок, молодь, старців, дітей.

Є це переважно Мурини, але й немало є серед них магометан, Жидів, а навіть Арийців.

Торговля невільниками розвивається в 20 віці таксамо добре, як за старих часів. Цього не можна ніяким чином змінити. Володар Абісинії, побожний Рас Тафарі, приступив дуже радо до Ліґи народів; має найліпшу волю знести ярмарки на людей в свойому краю — та в успіх сам не вірить...

Не лише в Абісинії діються такі нечувані речі. Торговля невільниками розвивається правильно в Афганістані, Тибеті, навіть у Греції, не кажучи вже про північну Африку.

Торговці невільниками — це головно Араби. Вони так хитро та підступно проводять своє діло, що рідко коли доходить до ух поліції европейських держав вістка про їх працю. Невільників здобувають вони підступом, або просто приманюючи їх чарівними обіцянками. Деякі з магометан продаються невільниками. Є це крайні нуждарі, котрим знудилося життя. Ще сьогодня що третій чоловік в Абісинії є невільником.

Урядова статистика начислює 30,000 проданих людей на землях Абісинії, побережжах Червоного моря і в кольоніях північної Африки. Найбільший процент паде на Абісинію.

ЛЯЦЬКИЙ ПОХІД НА ЗНИЩЕННЯ „РУСІ" ШУКАЄ НОВИХ ШЛЯХІВ

ЛЬВІВ (Західня Україна). — На загальних зборах польського „Товаржиства опекі над кресамі", що відбулись у Варшаві 5 червня, присутні радили над тим, яку політику Польща має далі провадити супроти кресів, щоби спольщити їх населення. Голова Товариства, Пйотровський, говорив про напрям майбутньої праці. Він між іншим вказав на необхідність „зорґанізувати акцію, яка паралізувалаб русифікаторську діяльність монастирів греко-католицького обряду", а також говорив про необхідність переводити далі наукові досліди над „українським рухом", щоб знайти кращі засоби й методи до його спаралізування та знищення.

Член зібрання, А. Ґертик, відчитав довший реферат про напрями дальшої політики „Товаржиства" на кресах. Він говорив, що політика „україїнізму", яку іноді провадить польський уряд, є шкідливою для польської великодержавної ідеї та дуже вдаряє польськість на „кресах". На його думку, треба йти рішучими кроками до знищення відрубности „руського" населення „польських кресів" від польського народу. Одним зі способів знищення такої відрубности має бути скасування окремої української („руської") азбуки, що створює „фікцію відрубности „руської" мови від польської". Далі він радить перевести реорґанізацію шкільництва „на кресах" так, щоб у школах діти непольських меншин скорше асимілювалися.

Вязниця за летючки ОУН.

Перед лавою присяглих при тернопільському окружному суді відбулася розправа проти молодого українського парубка, Евстахія Рудакевича, літ 19, з села Довжанка. Рудакевича обвинувачувала влада за те, що він розкидав 10 січня в парохіяльній церкві в Тернополі розкидки Орґанізації Українських Націоналістів.

Обвинувачений до цього вчинку признався й спокійно вислухав присуд, яким його засуджено на півтора року тяжкої вязниці „за державну зраду".

Судили 40 студентів за протидержавну діяльність.

В Рогатині відбувся судовий процес над 40 українськими студентами, котрих поліція обвинувачувала в протидержавній діяльности, яка виявилася в тому, що ця ґрупа українських студентів зорґанізувала студентську секцію при рогатинській філії „Просвіти". Ця секція провадила виключно культурно-наукову працю.

Поліція вломилася на збори цієї секції, коли студенти зібралися, щоб ухвалити реґулямін секції. Поліція розігнала збори, а їх учасників поставила перед суд за „протидержавну діяльність". На суді виявилося, що орґанізація студентської секції при філії „Просвіти" була цілковито леґальна й передбачена статутом „Просвіти". Тому суд звільнив всіх обвинувачених від вини й кари. Це не подобалося поліції й вона внесла апеляцію проти рішення суду.

Провокація священика-польонофіла.

Перед виїздною сесією рівенського окружного суду в Дубні відбулася розправа проти молодого Українця, Бориса Пашкевича з Володимира. Його обвинуватили на донос православного священика з Володимира, Миколи Шероцького, в приналежности до Української Військової Орґанізації.

Обвинувачений Б. Пашкевич біля року просидів у вязниці, але тепер по кількагодинній розправі з браку доказів „вини" його звільнено від вини й кари. Отак молодий український парубок цілий рік мордувався в ляцькій вязниці на донос священика, визначного діяча ґрупи волинських польонофілів.

ДЕРЖАВИ ЕВРОПИ ЗАСКОЧЕНІ ПРОПОЗИЦІЄЮ ГУВЕРА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Предложення американською делеґацією в імени президента Злучених Держав, щоб зброєння всіх родів та всіх країн було відразу зменшене на одну третину, викликало рішучий протест Франції проти цього, а за нею невиразно, але очевидно неґативно, до цього предложення поставилась Анґлія та інші мілітаристичні держави. Лише представник Італії, міністер Ґранді, рішучо заявив, що Італія цілковито приєднується до предложення президента Гувера.

Загальне враження таке, що хоч мілітаристичні держави не приймуть цілої пропозиції Гувера, то всетаки вони обговорять цю пропозицію в себе дома, а потім заявлять на конференції своє остаточне відношення до неї. Тепер всі учасники конференції заскочені несподіваним предложенням Гувера, бо навіть американська делеґація до останнього моменту не знала про подробиці його.

ПОЛЯКИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ НІМЕЧЧИНУ В НЕТАКТОВНОСТИ.

ВАРШАВА (Польща). — Відбулася нарада Пілсудського з заступником міністра справ закордонних, Беком. На цій нараді рішучо осуджено як нетактовне бажання Німеччини післати свою фльоту в Данціґ на візиту в часі, коли між Польщею й Німеччиною відносини дуже напружені.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕРЖАВИ БЕЗ ДЕРЖАВНИХ МУЖІВ

Очі світа, перетомленого загальною економічною депресією, звернені на малу країну, Швайцарію, де рішаються великі справи. Як міжнародня конференція для роззброєння, яка радить у Женеві, так і економічна конференція в Лозанні повинні принести якусь надію на краще, розвязуючи ті економічні проблеми, які тяжать над Европою. Між тими проблемами вибиваються на перше місце дві справи: німецьких репарацій і воєнних довгів. Обидві тягнуться довгими літами, як та чорна хмара, що закриває світло сонця і не допускає потрібного для землі тепла. Це знає ввесь світ. І коли роблено приготування до міжнародньої конференції в Лозанні, то, річ ясна, всі були переконані, що тут буде сказане останнє слово.

Та годі його сказати без порозуміння з Америкою. І тут саме ціла біда. Теперішня адміністрація Злучених Держав не хоче й думати про знесення чи зменшення воєнних довгів. Вправді з Льозанни доносять, що там американські заступники заявили, що Злучені Держави годяться зменшити воєнні довги, якщо европейські держави зменшать видатки на зброєння (дуже розумне становище), але, на жаль, департамент стейту заперечує, будьтоби американські представники таку заяву складали, не маючи до того уповажнення.

Не можна припускати, щоби Вашингтон не знав дійсного стану справи щодо репарацій і воєнних довгів. Бо сліпий бачить, що Німеччина довгів платити більше не буде, принаймні на протязі найближчих літ. А по літах справа задавниться.

Нема сумніву, що Злучені Держави мають право домагатися звороту довгів, бо вони на світовій війні нічого не зискали. Та всетаки обстоювати сплату довгів, яких не заплатять, не має ніякого змислу. Бо таке обстоювання гамує шукання радикальних способів економічного відродження світа. А саме таких способів тепер треба, бо інакше не дамо роботи десяткам міліонів безробітних.

Тому тим, що кермують державними справами, треба тепер, як каже Ботлер, перестати бути „політішенами" і рахуватися з голосами виборців, чи з тими, що підпирають партію фінансово, а треба стати справжніми лідерами і державними мужами. І треба вміти жертвувати не то своєю карієрою і партією, але навіть міліярдами, якщо з цього можна сподіватися дійсної полекші для своєї держави і світа. Без таких мужів на чільних місцях не буде дійсної зміни на краще.

ЗБІЛЬШЕНІ ЗАВДАННЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

Погано воно з тими новими шкільними закопами в Польщі, які мають обовязувати від початку шкільного року 1932/3. Погано особливо для Українців і то під кожним оглядом. Найгірше воно з тим, що до всіх вище образуючих і до фахових шкіл може дістатися тільки така дитина, яка покінчить 6-клясову школу (в якій учить 6-тьох учителів, кожний окрему клясу). А лихо воно тому, що таких шкіл наші села не мають, а міста не приймуть сільських дітей до своїх народних шкіл, бо для своїх дітей не мають доволі місця.

Передше, коли селянська дитина хотіла покінчити університетську науку, міняла щонайбільше тільки два рази місце свого осідку: раз, коли йшла з сільської школи до міста до середної школи, а другий раз, коли йшла до університетського міста по покінченні середної школи.

Тепер буде мусти міняти місце побуту більше разів. Щоби дістатися до середної школи, буде мусіти сільська дитина перейти до такого місточка (або, якщо було би — до села), де зможе покінчити **6-клясову народну школу.** Відтак треба буде перейти до такого міста, де є **середна** школа. Нова середна школа не дасть права поступити до університету; треба буде йти до іншого міста, де буде **ліцей**. Щойно тоді зможе перенестися ще раз до університетського міста.

Через такі умовини (поминаючи інші трудноші) треба заздалегідь подумати про відповідне дешеве, а то й безплатне приміщення для селянських дітей по всяких містах, місточках, ба й по селах. На це ми не **були приготовані. В нас були** вправді **бурси,** але тільки по тих містах, де була середна школа (теперішна гімназія). Тепер треба закладати бурси, інтернати, харчівні і збірні дешеві „станції" по тих усіх місцевостях, в яких буде українська дитина шукати переходу до вищої освіти, до здобуття фаху. **Творити такі пристановища** чим швидше — саме завізвав останний Загальний Зїзд делєгатів „Рідної Школи".

Ледви, чи селянських дітей будуть приймати народні міські школи, щоби тим дітям уможливити перехід до середної чи фахоові школи. А колиб і приймали, то це майже в цілости **польські** народні школи.

Тому Загальний Зїзд „Рідної Школи" візвав Головну Управу — **поширити меншеклясові народні школи Тов. „Рідна Школа" на більшеклясові.** До виконання цього домагання силує конечність; інакше — в загальному вихованні настала би проґалина, до якої не можна допустити.

Державні середні школи в Польщі не будуть уже мати по шкільних феріях І-шої кляси, бо по 4-тій клясі народної школи вже не будуть діти переходити до середної школи, але до 5-тої кляси нар. школи. Польські діти, які на нашій области жиють по містах, будуть мати у своїх польських міських школах таку 5-ту клясу; але українські? Тому, коли держава заощадить на перестрою шкільництва, то „Рідна Школа" мусить задержати в своїх середніх школах І-шу клясу і ще доплатити до того бизнесу, бо інакше селянські діти не могли би дальше вчитися.

Супроти обовязуючої сили шкільних законів у найближчому вже часі, середні школи Тов-а „Рідна Школа" набирають зовсім іншого значіння, більшого, ніж коли.

З огляду на безвиглядність, щоб українська дитина могла дістати заняття в державі по покінченню середної школи, громадянство не ставилося особливо прихильно до того роду шкіл. Тому то Головна Управа „Рідної Школи" навіть не хотіла підпомагати своїх власних середних шкіл. Вона видала таку обовязуючу інструкцію своїм філіям, що середні школи можуть тільки там істнувати, де вони можуть себе самі удержати. Ті школи ратувалися, як могли. Цього року, коли селянським дітям буде дуже утруднений перехід до державної середної школи (або й унеможливлений), Загальний Зїзд візвав Головну Управу **скасувати свою колишню ухвалу** про **самовистарчальність середних шкіл „Рідної Школи".** З тим на плечі „Рідної Школи" паде новий, дуже важкий, але конечний тягар.

Не занехав Загальний Зїзд „Р. Школи" і тієї постанови шкільного закону, яка вимагає, щоби директори та вчителі приватних шкіл були щодо моральности та державної льояльности — бездоганними. Загальний Зїзд ухвалив резолюцію, якою домагається від державної влади розяснення, що за неморального чи нельояльного можна уважати тільки такого вчителя, якому недостачу тих прикмет доказав суд.

Який же напрямок буде панувати в школах Т-ва „Рідна Школа"? Про ненарушимість **національного** напрямку не може бути й мови. А щодо **річевого** напрямку, має Головна Управа „Рідної Школи" на підставі Загального Зїзду „покликати до праці **Шкільну Комісію** з педагоґів і гомадських діячів **для вироблення пляну перестрою українського приватного шкільництва всіх типів та установ дошкільного виховання з узглядненням сьогочасних потреб української нації і виховання молоді обох полів до громадянського практичного життя".**

Нема що й доказувати, що попросту **накинена** збільшена діяльність „Рідної Школи" мусить потягнути за собою збільшені видатки, без огляду на те, що всім своїм учителям і службовикам „Рідна Школа" вже давно обкроїла нужденний, дрібонькими ратами виплачуваний заробіток. Хтож має покрити ці збільшені видатки? А вжеж не Поляки. Тоді ті школи не були би **рідні.** Ми самі, всі Українці, деб ми не жили, маємо і мусимо давати з останнього частку з того, що заробляємо, чи з того, що заощадили, щоби наша молодь у теперішному часі могла освітою зрівнатися з молодю інших народів, щоби була спосібною здобувати для себе й творити щораз нові варстати праці та збільшувати тим чином народнє богацтво, щоби було кому вести нарід до його найвищої мети.

Великі датки складала й постійно складає частина української іміґрації в Злучених Державах і Канаді на удержання „Рідної Школи" в Рідному Краю. Треба це й дальше робити при всякій нагоді, чи це буде пікнік, забава, концерт, театральна вистава, хрестини, весілля, чи інші особливші сходини, а навіть з нагоди щомісячних мітінґів усяких товариств. Розмірно не багато українських Американців є **членами** „Рідної Школи". Треба себе тісніше звязати з цією установою, тимбільше, що членська вкладка на цілий рік заледви **один доляр.** Місцевости, чи товариства, які ще до цієї пори не зложили **ювилейного дару** „Рідній Школі" — повинні це зробити негайно, щоби в реєстрах ювилейного року читали грядучі покоління, як то **ввесь нарід** дорожив своєю **молодю** для будучности саме тих поколінь.

Памятаймо, що найбільше потрібна й з усіх найшляхотніша допомога „Рідній Школі". Бо

„З неї вийде племя сміле,
Що поборе вражі сили,
Що обійме менших братей,
Сонних кликне в труд за-
[взятий;
А в тім труді зломить пута,
Що в них наша воля скута,
І підійме рабські чола —
Українська „Рідна Школа".

Лев Ясінчук.

У КАРПАТАХ.

У карпатських полонинах,
Там нужда велика, страшна!
Там доля лукава голоду наслала,
Хоче голодом зморити Гуцулів до тла.

Там нарід страждає, ратунку благає,
І плач діточий пискливий, сумний;
Страшна смерть гуляє, пощади не знає,
Уносить в могилу старших і дітей.

А щож ми на теє діло так страшнеє:
Чи будем без серця так тихо сидіти?
Пора нам збирати і поміч післати,
Від смерти спасти українські діти!

Микола Кудринський.

В. Будзиновський.

ЯК ЧОЛОВІК ЗІЙШОВ НА ПАНА

(Оповідання).

(13)

*

Стоїть раз на вулиці Коперника і Короля Людвика. В очах йому потемніло, в ухах зашуміло... Другим боком вулиці... йшла школярка. Коли очуняв, пустився здоганяти.

Був за нею вже не дальше, як пять кроків. Сама тоді вона озирнулася. Стефан уклонився. Вона кивнула легко головою і пішла далі. Ішов за нею довгий час, ступаючи майже по пятах. Не мав смілости приступити і забалакати, бо бачилося йому, що всі прохожі вгадують, в чім діло й іронічно споглядають на нього... Хвилю не було коло них нікого. Приступив ближче... Колиж бо знов надійшла ціла ватага людей. Ще якийсь її знакомий, бо дуже низько поклонився. Так дійшов до вулиці Оссолинських. Далеко перед ними і за ними не було нікого. Він погадав:

— Тепер, або ніколи!

Зрівнався з нею і бистро глянув в її очи. Вона спаленіла і прискорила хід.

— Пані! Тепер можна? — спитав.

— Що такого? — спитала здивована і відсунулася від нього.

— Чи можна тепер балакати з вами?

Налякана пустилася скоро вперед. Вона не йшла, а бігла.

— Пані! — крикнув, поспішаючи за нею. — Змилосердіться, не грайтеся мною! Скажіть, чи можу тепер з вами балакати?

— Пане! Ідіть, бо нароблю крику!

На її лици малювався неабиякий жах.

— Та-ак?... То ви мене обманювали! А чи ви знаєте, що це мене коштує? Чи ви знаєте, скільки я витерпів і яку катастрофу завдячую вам? О, ні! Я вас так легко не пущу. Нині мусимо розмовитися.

Вхопив її за руку. Переляканa озиралася на всі сторони, чи не надходить яка поміч, та саме в тій хвилі вулиця була пуста. І собаки не було на ній. Лиш якийсь фіякер переїздив. Махнула на нього рукою. Фіякер зупинив коні коло неї. Вона вже поставила ногу на сходкови. Він собі прискочив до фіякра, кажучи до неї:

— Гадаєте, що втечете? Я сідаю з вами і їду, хоч би й до вашої хати. Нехай ваші батьки вчують, як то їх доня зводить і руйнує хлопців, котрих цілком не знає!

— Навіжений! — крикнула і, звернувщися до візника, просила його голосом розпуки:

— Увільніть мене від того напасника. Він мабуть пяний. Стягніть його батогом!

— Батогом?! — крикнув Стефан, відскакуючи. — А... ти... ти... ти... малпо!

Візник затяв коні і вона відїхала.

Цеї ночі товариші привезли Стефана до хати пяного.

*

На другий день Стефан був здоровий, на тілі і на души. Тепер сміявся сам з себе і з цілої тої авантури. Вдоволений був, що так скінчилося; ще більше, що взагалі вже скінчилося. Перейшов думкою все те, що цього місяця пережив. Бачив ясно, що як ця гра потяглась би ще якийсь час, то він був би дуже зле на тім вийшов. Нині, неначе відмолоднів. Світ зачав йому нановo показуватися в ясних, рожевих красках. Лиш одна невдача при іспиті гризла його трохи. Шкода! Та це поправиться другим разом.

— Чи ти, Галю, знаєш, що я при іспиті провалився? — спитав, коли зійшовся з нареченою.

— Я вже чула... Не балакаймо про те! Я тою твоєю невдачею більше згризлася, як ти. Мені все здається, що то через мене. Це, до чого між нами прийшло, в невідповідний час сталося... Ліпше було заждати по іспиті. Ти мабуть журився, що непотрібно наробив собі клопоту і через те наука не лізла тобі в голову. Та це пусте. Тим ліпше піде другим разом.

Галя відїздила до батьків на село. Стефан обіцяв відвідати їх. Школярка привиджувалася йому ще десь колись, та ні раз не скортіло його побачити її. Як думав коли про неї, то хіба лиш те, що добре було би пімститися. Тільки не знав, яким способом.

*

Стефан сидів при столі і писав лист до Галі. На його думку, писання листів вигадав якийсь великий збиточник. Хоч Стефан був письменником і записував маси паперу, був великим ворогом особистого листування. Зручне його перо не вміло творити гарних листів. Його статі політичні, чи наукові, мали легку цвітисту мову. Його листи, неначе би їх писав хтось інший. Вони були короткі, сухі. Заки написав листа в якій приватній справі, то зіпсував пару аркушів паперу і ще з листа не був вдоволений. Коли таке бувало зі звичайними листами, в справах цілком йому байдужних і в справах, про які балакається на розум... то щож говорити про листи любовні, в яких до слова приходить не холодний розум, а серце і фантазія?

Устні любовні балачки з дівчатами ішли Стефанови все досить гладко. Нашептати дівчині щось на ухо, коли коло чих не було цікавих свідків, Стефан умів дуже зручно. Та ті слова і думки, які плили дуже глядко з уст, чогось то не хотіли спливати з пера на папір. Так бувало з листами до школярки, так було тепер з листом до Гальки. Що записав один аркуш паперу, то кидав його в піч і зачинав на другім на інший лад. На його думку, кождий лист був „неможливий". Один був засухий і забуденний; другий видався йому смішним, бо був дуже високопарний і поетичний, подібний до любовних листів у повістях; третій був надто сердечний, а він не хотів бути як та дитина.

— Поважні люди так не пишуть — думав і подер.

Написав поважно. І цей лист не вдоволив його, бо: „до коханки прозою не пишеться".

Знов подер і побачив, що хоч вже вийшов увесь листовий папір, він листа ще не написав.

— Треба зазичитись у Петра, — подумав.

Бюрко Петра було замкнене.

— А то що?! — аж голосно сказав здивований. — Замкнув, ще й ключ забрав з собою. Мабуть ховає любовну кореспонденцію, про котру я ще не знаю... Чи не переписується він з Клявдзею?

Стефан пошпортав ножем коло замку і бюрко отворив. Розгорнув теку і витріщив очи. Широко, широко. Дивиться, призирається. Протирає очи і ще раз дивиться. Перед його очима лежить ціла купа листів. На верха його власний лист. Лист, котрий він сам, власноручно писав і власноручно кинув до почтової скринки. Був це його останній лист до школярки...

— Відки він тут взявся? — питався в души.

Глядить далі. Під тим листом кусник записаного паперу з почерком Петра. Бере в руку, читає і власним очам не вірить. Це, мабуть, концепт останнього листу школярки, бо на первіснім тексті багато поправок.

— Що це?! Чи мені в голові не помішалося?

Глядить далі і знаходить передостанній свій лист до школярки. Свій, власний свій лист!

Під ним концепт передостаннього листу школярки до нього. Словом, були там всі його листи в оригіналі до неї і концепти всіх її листів до нього. Довго це тревало, заки він очуняв. Витягнув зі своєї шуфляди всі листи, які дістав був від неї, і порівнав з концептами, які знайшов в Петровім бюрку.

— Слово в слово ті самі!

На краях концептів були подописувані замітки і помічення Петра про поведення Стефана по кождім листі, який дістав від школярки.

— Лайдак! — крикнув Стефан несамовито. — Сеж ясне як сонце. Я переписувався не з дівчиною, а з Петром. Хоч хто знає?... Звідки він міг знати, що вона... примiром, тоді в неділю буде в ринку коло цвітів, та ще й з братом і служницею?

Стефан перейшов в думках всі свої пригоди зі школяркою і всі подробиці.

— Лиш те одно неясне — думав. — Та одна неділя в ринку. Решта... всі інші листи — могла вигадати голова Петра. Найбільше обтяжає його те, що лише він міг знати, коли мені невигідно було, або й неможливо йти на сходини з дівчиною. Запросини на сходини випадали все якось в таку пору, коли я не мав часу. Раз, будьтоби та дівчина кличе мене на ту годину, коли у мене виклад і професор читав катальоґ; раз він затаїв перед мною листа і передав мені його аж тоді, коли знав, що вже минула пора і я мушу спізнитися. Раз сам прийшов на заповіджені нею сходини і будьтоби не хотячи відстрашив її від мене. В неділю вона кликала мене тоді, коли я мусів іти на збори. Та найгіршого збитка зробив мені з іспитом! Все було так уладжене, щоби мене ввести в як найбільший клопіт. Тяжко подумати, що все те складалося випадково. Таке мусів уладати хтось з пляном, і лиш такий, що знав, коли я занятий... Не хто інший, лиш один Петро міг це робити. Бестія! Згине під моїми пястуками!... Та перша річ, викинути його з хати!

Вхопив подушку, ковдру, коцик Петра і викинув на коридор... По хвилі надумався інакше.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Свято Матери.

Товариство „Жіноча Громада" в Перт Амбою відсвяткувало день „Матери", разом з пертамбойською Громадою, котра в той день влаштувала свячене.

Присутних було багато і програма удалась дуже гарно завдяки п. Корикорі, котрий так уміло приготовив діточий хор у супроводі орхестри.

Відтак слідували деклямації, відповідні на день „Матери". Головну увагу присутних звернула маленька Натася Фенчинська, котра віддеклямувала два вірші з великим чуттям. Пані Фенчинська прочитала зрозуміло оброблений реферат і скріпила на дусі слухачів, котрі з великим вдоволенням розійшлись домів.

З приходу Товариство жертвувало на Рідну Школу 10 долярів, котрі вислано до краю через Обєднання.

Дембіцька, секретарка.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Дальші успіхи українського капельника.

До згадки, яка вже була поміщена в „Свободі" про капітана Івана Барабаша, годиться додати, що дня 4 травня Герисон Банда грала перед міською радою, а радні міста ухвалили потім резолюцію, якою дали признання банді, а зосібна її капельникови, капітанови Барабашови, за високий музичний рівень банди. Мейор Чермак надїлив далі кап. Барабаша срібною нагородою, як відзнакою за добру працю на музичнім полі в шикаговських школах.

Знову дня 8 червня суперінтендент шикаговських шкіл, Вилем Боген, надїлив кап. Барабаша золотою медалею за його працю в музичнім відділі високих шкіл у Шикаго.

Нагороду вручено на спеціяльно для цеї цїли влаштованім бенкеті.

Фотографічну знимку банди подаємо на іншім місці.

—o—

HARRISON SCHOOL BAND TO ENTER CHICAGOLAND FESTIVAL.

The Harrison High school band, a winner three times in city band contests, decided last night to enter the Chicagoland Music festival Aug. 20 at Soldiers' field. The decision was reached at a banquet tendered the ninety members of the band at the the Midwest Athletic club. The bandmaster, John H. Barabash, was presented with a medal by William J. Bogan, superintendent of schools.

(Chicago Daily Tribune, June 9, 1932).

—o—

NEW YORK, N. Y.

Activities of the Ukrainian Civic Center.

The Ukrainian Civic Center was looking forward to the Convention of the Ukrainian National Women's League, which was held in New York City during the weekend of May 28th; and indeed was very proud to learn that our delegates were active at the convention. We were taken off our feet when we found out that our Dorothy Macheyowsky was chosen as the English secretary for the convention and Mary Ann Bodnar was elected as the Leagues Recording Secretary. Our delegates report that the papers read were very educational and interesting and were so taken with Miss Mary N. Beck of Pittsburgh, Pa., that they all started to explain at the same time how marvelous and expressive she was. Miss Beck spoke both in English and Ukrainian. Their only regret was that there was a very small attendance of the younger people.

It is a pity that such a negative attitude is taken by the younger people in the activities of the Ukrainians, — for example the convention, — where an opportunity for self-expression was given and a larger field was planned for them. From time to time one can hear complaints of different individuals that the older people do not think of them in the organization work and plans; and when steps are taken to better such conditions, why a week-end social engagement is more important than some convention or even a mere meeting of a club. A new friend is so important that an engagement is made regardless of a special meeting called by the club for the same evening. Of course, if efforts of the older generation are not supported in spirit and action, we will never have any different social and organization conditions among ourselves and then we will only have ourselves to blame for the lack of club houses and organization.

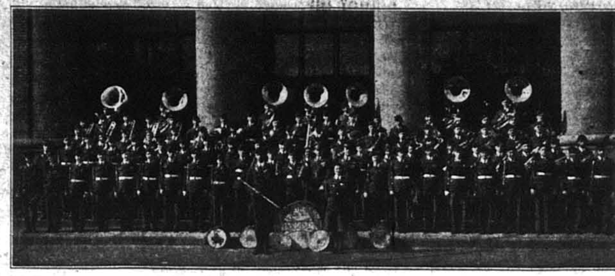
On May 31st, the officers of the Center held an informal meeting. At this meeting we had the pleasure of getting closely acquainted with Miss Beck, and we were sorry that we learned of her visit too late to get in touch with the entire membership. Me were glad that Miss Beck had decided to delay her return home.

We held an outdoor meeting on June 7th at Central Park. Those that were present had a grant time playing ball before and after the business discussions and it was just too bad for those that were not present; thy will have no conception of how well we play; and then you can judge for yourself who will be the winners at a competition.

Miss Elizabeth Dyczko of Long Island was hostess at the bridge, which she arranged for June 21st. This bridge was planned not only for the social aspects but also to raise money for the club's treasury and a charge of fifty cents per person was made. We are all excited about our first bridge, but we are also looking forward to a boat trip up the Hudson River to Bear Mountains this coming Sunday, June 26th. The members and their friends will meet at the 9 o'clock boat, 42nd street on the second deck. Those that were not present at our last meeting please bear in mind.

Recently our vice-president, Miss Minnie Tynetsky, has been away from our meetings and socials. Upon a closer investigation, Mr. and Mrs. Tynetsky inform us of her marriage. The Civic Center congratulates Mr. and Mrs. Polowitz and wishes the newly-weds all the happiness. We are hoping for their return from California. It is rumored they may decide to remain out West. Well, here's three cheers for Minnie from the Atlantic across to the Pacific.

Katherine E. Schutock.

„Герисон Гай Скул" Банда в Шикаго, Іллиной, з капельником, капітаном Іваном Барабашем.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Спільне свячене і День Матери.

Заходом Сестрицтва св. Ольги при Українській Православній Катедральній Церкві св. Володимира Великого відбулося спільне свячене в неділю, 15 травня ц. р. Після Служби Божої парохіяни разом зі своїм парохом, о. І. Савчуком, і хор зі своїм дірігентом, паном Гр. Павловським, пішли до просторої Української галі на Френклин вулиці, де всі разом засіли до одного стола, як одна велика українська родина. Столи були позаставлювані смачними стравами, які кожда членкиця Сестрицтва дарувала від себе на обід. На столах стояли великі паски і гарні писанки, прибрані також сестрицями. Після освячення пасок всі присутні засіли до столів і почався обід, а підчас обіду слідували промови.

Предсідатель парохії, п. І. Хмелик, найперше попросив до слова п. М. Коцюка, який сказав коротку, але дуже гарну промову, відповідну до цього торжества. Пан Коцюк згадав також теплими словами про політичних вязнів, які караються в ляцьких тюрмах, а **присутні гості зложили на ту ціль 17 дол., які вислано до Старого Краю через Обєднання.**

Промовляли також інші громадяни, між котрими і наш пан адвокат Т. Свистун сказав кілька горячих слів, якими взивав громадян до дальшої праці. Кінцеве слово забрав парох, о. І Савчук, який пояснив значіння цього спільного обіду. Свою промову закінчив о. парох словами: Так, як тепер ми всі щиро віримо в воскресення Ісуса Христа, таксамо кождий Українець повинен вірити в воскресення свого народу. І як тепер гомонять поміж нами слова „Христос воскрес", так колись залунає поміж нашим народом могутня пісня побіди: „Вже воскресла Україна". Предсідатель парохії п. І. Хмелик щиро подякував сестрицтву за смачні страви, всім бесідникам за гарні промови і гостям за численну участь. На закінчення відспівано многоліття сестрицтву, всім гостям і всім Українським Борцям, які боряться за кращу долю свого народу.

Свято Матери.

Після обіду в 5-тій годині почався концерт. Секретарка Сестрицтва, пані Банах у своїм вступнім слові пояснила ціль свята. Вона своєю гарно обдуманою промовою вповні задоволила слухачів, бо по закінченню своєї промови публика нагородила її рясними оплесками. Жіночий хор сестрицтва в гарних народних строях, під проводом нашого пароха, о. І. Савчука, відспівав три пісні: „Ой давно, давно", „Дума про Ничая" і „Ой, на горі пшениченька" Всі три пісні були виконані так гарно, що публика не втихала від оплесків. Дальше слідували діточі деклямації, в яких виступали: Мирослава Семків, Марія Чорномаз, Параня Вишивана і Текля Тоганчин. По деклямаціях святочну промову виголосила пані В. Качмарська, яка, приїхавши з Каліфорнії, гостювала у нас, і Сестрицтво, скориставши з нагоди, запросило її на це свято. Пані Качмарська показала себе талановитою бесідницею й промовляла гарно, за що публика не щадила для неї своїх гучних оплесків. Після промови ще раз виступив жіночий хор Сестрицтва з такими піснями: „Віє вітер", „З тої гори високої" і „Чом так скрито". Всі три пісні були виконані дуже гарно. На закінчення концерту пані Банах подякувала всім сестрицям за гарний спів, а також і всім гостям за те, що спокійно вислухали цілого концерту.

Представлення „Три Матери".

На закінчення свята шкільчі діти відограли представлення в 3-ох діях зі співами під назвою: „Три Матери". В представленню брали участь слідуючі: Олена Ситкевич, Емілія Ворончак, Мартин Горобйовський, Орест Кулик і пані Сенів. Представлення було патріотичне і дуже поучаюче, головно для тих, що забувають на виховання своїх дітей. Всі діти вивязалися зі своїх роль добре, а головно випали дуже гарно всі співи, за які публика дуже часто нагороджувала малих школярів гучними оплесками. Так закінчено цей святочний день і старші гості з задоволенням розходилися домів, а молодші лишилися на забаві, яка тревала до пізної ночі.

Парохіянин.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Михайло Зощенко.

КОНТРОЛЬОР.

Організм шлюсаря Гавриличча не був найліпший. Може селезінка не була в порядку, а може інший який орган мав недомагання — не знати. Досить, що згага мучила його без упину.

Як лише, наприклад, дістане гроші, відійде від каси — пропало. Така схопить його згага, що аж лячно. Нічого, лише гонить до першого з черги шинку тай випє з дванацять. І це навіть замало. Не втишить зовсім згаги.

А в суботу шлюсар Гаврилич обрахував тижнівку, відійшов від каси і нараз саме тоді почув, як дуже закотілося йому пити.

— Випити требаб, — подумав шлюсар. — Найважніше, тиснуться хоробники якісь біля каси, пхаються... Ще йно побуджують охоту випити, до чорта!

Встромив шлюсар гроші в кишеню. Вийшов за ворота. Оглянувся довкола дуже обережно. Самособою. Коло воріт у власній своїй особі стояла Гавриличова жінка, дорогенька Марія Максимівна.

Марія Максимівна стояла серед юрби жінок, розглядалася раз-у-раз по воротах і говорила:

— Головне, мої дорогенькі, що за ворота не впускають нас. За ворітьми, вважаєте, якось наручніше. Тут, наприклад, хмарою валять чоловіки; навіть не доглянеш, котрий котрої чоловік із грішми, так, так.

— Правду кажете, Максимівно — притакували в юрбі. — Правду!

— Самособою, що правду — говорила Марія Максимівка. — Та я, жіночки, скажу, що чоловікови зараз гроші відбирати недобре. Сердяться чоловіки за те... Контролю лише треба, вважаєте, мати. Чоловік, наприклад, до шинку, ти також до шинку. Чоловік у білярд грати йде — тай ти, не то, щоби грати, одначе стій, не позволяй, щоб усе програв...

Шлюсар Гаврилич вдарив рівнодушного тай пішов обережно вперед; старався перейти незамітно.

— Диви, йде твій соколик! — скрикнули в юрбі.

Марія Максимівна сплеснула в долоні та кинулася за чоловіком.

— Ти вже прилізла? — спитав шлюсар.

— Прилізла, Іване Гавриличу — сказала жінка. І нараз почула, що її розпихає страшенна лють.

Одначе Марія Максимівна заволоділа над собою та сказала ввічливо:

— А ходи-но тут Іване Гавриличу. Я не перешкоджую. Лише стільки, що сьогодні від тебе ні на крок не відступлю. Ти до шинку — я також до шинку. Ти в білярд підеш грати — я також у білярд гратиму.

Шлюсаря Гаврилича свербів страшно язик. Добреб, думає Гаврилич, заїхати зараз Марії Максимівній в пику. Або при людях фамілію її сплюжити. Сотило її, контролю робить! А може чоловік на акорд гарує, піт цюрком з нього котиться, а їй контролі захочуеться.

Та заволодів над собою Гаврилич, махнув рукою і ввійшов до шинку.

Жінка пішла сміло за Гавриличем.

А за годину вийшли обоє зі шинку, обіймалися ніжно. Обоє були пяненькі. Гаврилич дерся співати „Бували дні веселі". Марія Максимівна акомпаніювала йому дружучим голосом.

Співали, обіймалися та трохи заточувалися.

МАТИ ВДОВИЦЯ.

Синів мала, годувала,
Як були маленькі;
Все думала: буде поміч
На літа старенькі.

І виросли сини її,
Красні мов соколи;
Тішилася ними мати,
Дала їх у школу.

Сини в школі вчились
[пильно,
Щоб здати матуру.
Як це вчули Ляхи кляті,
Втяли авантуру.

„Нє пусціми Українцув
До висшей наукі;
Всадзіми їх до вензеня,
Вложим на ніх букі!"

Й так зробили, як сказали:
Шпіонів наслали
Й невинних синів вдовиці
До тюрми забрали.

Як сказали, так зробили:
У тюрмі їх били,
Безщастанно мордували,
Голодом морили.

Та не довго мордували,
Не довго їх били;
Померли сини вдовиці,
Їй славу лишили.

Осталася вдова бідна
Без помочи в хаті;
В ночи і в день за синами
Лиш тужить та плаче.

Тужить, плаче і ридає,
Ляхів проклинає;
Синів мала, згодувала,
Та вже їх не має.

Микола Кудринський.

— Я, пані не люблю мудрих жінок. Моя жінка має бути дурніша від мене.

— В такому разі вам тяжко буде оженитися.

ДРІБНИЧКИ.

Винахідник порцеляни млів, коли побачив оселедця або голку без вушка. Та потім за якийсь час успокоївся і їв із апетитом.

—o—

Зеркало істнує мабуть так довго, як само людство. Стариннї Перси та Єгиптяни вживали металевих зеркал, понайбільше вигладженої дуже плитки, оправленої в деревляну оправу, з ручкою. Римляни мали бронзові зеркала, пізніще срібні та золоті, відповідно до маєтку. Про золоті зеркала згадує вже й Гомер. Зеркал, похожих на сьогоднішні, стали вживати щойно в 16. столітті, коли в Венеції для виробу зеркала стали вживати скла, потягненого амальґамом, циною та ртутею. Ба навіть неісторичні народи вживали зеркал. При розкопках на Алясці відкрили оселю передісторичних ескімоських племен, а між знайденими останками тодішнього примітивного життя викопали й чимало трикутних лупкових табличок, дуже гарно вигладжених. У такім примітивнім зеркальці можна побачити свою відбитку досить добре ще й сьогодні.

—o—

Біля Роксента в Портуґалії є монастир збудований у скелі. Келії є обложені корком. Столи, столики, стільці, ліжка, уладження каплиці, хрести й уcяка посуда — з корків.

—o—

У 1797. році помер у Берґені в Норвеґії Йосиф Сурілґтон у 160-му році життя. Його найстарший син мав тоді 103 роки, наймолодший 9.

—o—

Ґраф Абенсберґ мав 32 синів і 8 дочок. Король Генрих ЧІІ. запросив його на лови, та просив, щоби зі собою забрав і прислугу. Абенсберґ прийшов лише з одним слуґою, зате з 32 синами.

—o—

Жіночий волос удержить тягар 178 ґрамів і не урветься. Людська голова має пересічно 50,000 волосків, отже вони моглиб удвигнути тягар 5,340 сотнарів.

—o—

Ростини жиють довше ніж звірята. І так винна лоза жие 30 літ, рожа 40, плющ (прочитан) 440, Ялівець 510, ялиця 300 до 400, червоний бук 900, липа 1,000, дуб понад 1,000, тис навіть і 2,000 літ.

Папагай.

По смерти пані Помпадур продають на ліцитації папагая. Ліцитатор кличе:

— Правдивий папагай 80 франків! Хто дає більше?

На це кричить папагай:

— Доложи, котику, ще 100, то здійму з себе все.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 26. червня, в годині 12-тій. Просится членів прийти на час, бо маємо кілька важних справ до вирішення. Довгуючих членів нагадується, щоби се спускались на уряд, що він за них пішле вкладки, але прийшли на мітінг і виправдались перед всіми членами, бо в противнім разі наразяться на суспенду. — Уряд Відділу.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Ще одна книжка появилася про Україну на англійській мові. Книжка занимає 102 сторони друку, на добрім папері, 39 добірних ілюстрацій. Беличина 6x9, по книгарськи більша 8". На вигляд книжка добре репрезентується і певно буде мати покуп, що заохотить наших молодих письменників дальше писати на чужих мовах про Україну.

Оцінки літературної на вище згадану книжку не подаю, бо ще ніде не читав критики, але вона буде мати успіх між українською патріотичною молодіжю, бо на 102 сторінках книжки знайдено 439 разів слово Ukraine, Ukrainian.

Що Українці в Америці американізуються, то видко вже по тім, що два роки тому, коли бився Шмелінг з Шарким то не, було ні одного Українця в сторі, щоб спеціяльно прийшов слухати про них на радіо, а того року то вже було повно, всі радія треба було наставити; а може то часом тому, що є нова дівчина, що обслугує при мороженім.

В нюйорській телефонічній книжці нема зміни на слові Ukrainian. Вторік було 7 і того року лишилося 7. Одно місце було змінилося, якесь Ukrainian Verbrand, і щезло; на те місце прийшло Ukrainian Ballet. 12 літ тому назад було лише одно імя, а це Ukrainian Book Co., котре ще й досі вживається компанією Сурма. Ще повинно бути в телефонічній книжці: Ukrainian Bank, Ukrainian-American Chamber of Commerce, Ukrainian Press Bureau і Ukrainian Athletic Society.

Тепер приїздять Українці з ріжних сторін за роботою і декотрі дістають її. Ось Стефан Цимбала зістав безробітним в стейті Ровд Айленд, тут дістав роботу в готели за клерка. Дістав роботу з ґазети, відповів на оголошення і подав всі свої практики і пляни. Властитель тим листом заінтересувався і зараз написав йому прийти. Цимбала задоволений зі своєї роботи; казав, що дістав практику між Січовими Стрільцями, бо там організував полеві шпиталі. Федь Любачівський дістав роботу на шифі, котрий що дня їздить на рибу. Платні за роботу не має ніякої, за те має даром нагоду лапати рибу, що злапає, то продасть, за ті гроші утримується і ще гроші посилає до краю.

Та крізу і в Ню Йорку чути добре. Сурма, щоби сколектувати застарілі залеглости за радія, що дано на сплати, обіцяє кождому дати пачку українських цукорків, хто принесе на конто 5 долярів, хто принесе 10 то дістане 2 пачки. Хто привезе або пришле 100 долярів, дістане 20 пачок цукорків. (Огол.)

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ. (67)

Натовп перед палатою цезаря все більше хвилювався. До нього приєднувалися поодинокі незадоволені мешканці міста й тим збільшували натовп бунтарів. Показалося в глибині вулиці світло смолоскипів. Натовп трохи подався геть від брами палати, бо люди думали, що то наближається військо цезаря, щоб ратувати його. Один з натовпу голосно запитав: „Хто ви й чого йдете сюди?" У відповідь почувся голос: „Я Тарзан!" Натовп знайшов собі лідера.

З лідером натовп уже рішучіше почав наступати на палату. Радісний крик натовпу, як удар грому, залунав під палатою. Слуги й вояки сполошилися, почувши грізний наступ на палату розлючених людей. Один з прибічників цезаря поспішив з повідомленням, що бунтарі вломлюються до палати. Цезар з люти оскаженів і наказав: „Покличте негайно старшин моєї ґвардії!" Прибічник побіг виконувати волю імператора, а за стінами палати галас натовпу зростав.

Перед цезарем стали кілька старшин з його охорони та ґвардії. „Пішліть негайно повідомлення до всіх військових частин, щоби вони поспішили сюди. Накажіть їм убивати кождого мешканця міста Кастра Санґвінаріюс за те, що вони збунтувалися проти свого цезаря! В полон не беріть нікого й не лишайте ні жінок, ні дітей живими!" Такий страшний наказ дав своїм старшинам цезар. Вони, не надумуючись, кинулися виконувати його розпорядження.

А в той час біля двора маса народу ставала щораз грізнішою. Попереду її були Тарзан та Преклярус. Вони керували наступом на палату, злучивши тактику й сприт Тарзана та знання воєнної штуки, які посідав Преклярус. В той час, як невоєнні маси сліпо йшли за своїм любимцем Тарзаном, що здобув їх симпатії в змаганнях у цирку, воєнні йшли сліпо за блискучим своїм офіциром Преклярусом, який нераз у боях показав свій сприт.

—o—